

ДІЛО

Видав: Видавничча Оліпка „Діло“.

Містерії:

Львів, 19. липня 1918.

У передрукованій нами вчора з київської „Нової Ради“ статті д-ра Дмитра Донцева про „містерії в області політичного існування української держави“ знайшов український читач відразу в одній звістки й чутки про цілий ряд життєвих питань будучисті України як держави в її відносинах до сусідів і що-деї територіальної основи. Хоча вже й називалися д-р. Донцевим „українських містерії“ с доволі, щоб українського читача вівесті із стану оптимістичного самовідновлення, то ряда іх таки ще не покинувши. Ми, хоч-не-хоч, мусимо до ряда іх докинути ще кілька — як є факти і звістки, то бодай згадів, а хотіби навіть матяків і знаків житання.

Київські часописи донесуть, що 8. с. м. разом міністрів української держави скасувала закон з 9. січня с. р. про національно-персональну автономію, а разом із тим національні міністерства. Шедаючи звістку про се, „Нова Рада“ гірко жалується, що українське правителство актом своїм, від якого нині докраї 10 днів минув, усунула один з найкращих надбань української державності в області справедливого вирішення національного питання на Україні.

Ми знов, не входчи в те, чи скасований он же закон справі юс у собі ідеальну інтересам України якожні відповідаючи розвязку важкої справи внутрішнього будівництва української держави, живо заіканилися нині обставиною, зважено з актом з 8. с. м. А саме: Чому саме тезер, у місяці липні 1918 року і перед днем 31. цього місяця, українське правителство рішило скасувати закон про гарантії національних слобід на Україні? Незваже на знайдене українське правителство серед намуточк на Україні відносині ніякого важнішого діла, як саме скасувати закон, який і так не був уведений в життя? Чи се тільки припадок — те скасування і сей реченьць? Чи може не припадок, а щось інше? Що саме?

Часописи примишли були в початку цього місяця звістки, що австро-угорське правителство веде з правителством українським розмови про ратифікацію і відіслання берестейського договору Австро-Угорщини і України. В звіті договору цього входять постанови якнайтакі. Про одну тайну постанову з області забезпечення прав національних меншин на Україні і прав українського народу в Австро-Угорії говориться й пишеться тепер в Австро-Угорії дуже багато. Вона й наявні чимало клопотів правителству д-ра Зайдера. Неваже „вручності“ ц. і х. київського заступника Австро-Угорщини, мадьярського графа Форгача, малебі відатися облемати Австро-Угорії в сих клопотах? Так: бодай звіслякі київський „Час“ в своїй статті, в середній або „взорот в справі поділу Галичини“. „В області заграницьких відносин — пише „Час“ — доклався звірот, який імовірно виявиться небарем, і який подягас на зрозумінню, що польща Галичини є основною помилкою із становищем заграницької політики. Місік графа Форгача, висланого в сій справі до Києва, який справдяється чутки, які про неї ходять, буде доказом, що галицькі Українці

РЕДАЦІЯ

І АДМІНІСТРАЦІЯ:

Львів, Ринок 18., II. пав.

Кonto пошт. № 26.726.

Адреса тел.: „Діло—Львів“.

Число телефону 568.

Рукописів
рекламних не звертає.

ПЕРЕДПЛАТА

в Австро-Угорщині:

міською . . . . . 5— К.

четвертично . . . . . 15— *

піврічно . . . . . 28— *

кілорічно . . . . . 56— *

у Львові (без доставки):

міською . . . . . 4— К.

четвертично . . . . . 12— *

піврічно . . . . . 22— *

кілорічно . . . . . 44— *

в Німеччині:

піврічно . . . . . 28— М.

кілорічно . . . . . 56— *

За зміну адреси

платить ся 50 с.

Ціни оголошено:

Рядок п'ятірковий, друкованій або вініс 60 с. в кількості 1 Екз. в кількостях 1-100, в зменшенні частині перед або після яким-небудь з. к. Нижче зазначені ціни та зміни на суботу і неділю. Останні зміни на суботу і неділю.

Новий змінник на суботу і неділю

— уважаємо.

Одні приклади змін:

у Львові 16 с.

на провінції 20 с.

Начальний редактор: д-р Володимир Панайко.

немилосердно заведено в їх майданах що-до формування поділу Галичини із становища заграницької політики". Таке пише „Час“. Очевидно ми далекі від того, щоби брати слова цього краківського органу, який з кожним днем своїм тоном і змістом сходить інше і так невисекого рівня польської публіцистики, — за що золото і щоб радити українському читачеві вірити його тріумфальним запевненям наче в евангелії. Та все таки: про „місію“ гр. Форгача і його настрої в українській, польській, галицькій і холмській справі й ми дещо чували. Невже отже сей дилломат справді зовсім не причасний до рішення українського правителства з 8 с. м.?

Подана нами вчора новинка про масовий віз офіцірів-Москалів з полону в границі України, замісьць у границі Московщини, при рівномічному задержанню офіцірів Українців у тaborах полонених, — теж викликує чималодумок. Тут знов-же стаємо перед містерією — сим разом уже мабуть вказаною також в великою міждержавною політикою і стратегією, європейською і позаєвропейською, західною і східною. Дареною ріцю буде виснажити вже нині про ю містерію. Поки-що тільки записуємо. Н. Можливо, що розкриється наїї ще

— скоріше, ніж думаемо...

„Частине дінь, коли Поляки стануть сміливіші!“

Промова гр. Черніна в Пілаті панів.

(TKB) Відень, 18. липня 1918.

Пілати панів приняла предложение про утворення міністерства відероззя. Опісля почала ся дебата про візву правительства.

Д-р Бернрайтер витас в відовденнем застереження президента міністрів проти принесення 8. 14. та його заяву про становище Німців в державі.

Д-р Форшт заявляє, що славянські народи борються не іроти Німців, а проти німецького угніту.

Голь жалується, що відношення різноспів пересувається на чековисть Австроїї. На Угорщині говорено про заграпитну позітаку, а Австроїї президент міністрів про те парламентови не говорить. Бесідник бувби дуже здичаний, якби президент міністрів дав парламентови запевнення, що парламент в справі відношения до Угорщини буде поставлений перед дозворшаним факт.

Д-р Старжинський висловлює свій жаль з приводу заяви президента міністрів, який долив нею флюї до ефію. Олісіа Бесідник обговорює становище Поляків, винидаючи гр. Черніна, що він визнав названня національних відомостів у Поляків та не виновнив приятних обезважів. Гр. Чернін не приносі хлібового мира, утруднив австро-польську розв'язку, чим занадів велику складу поляркії. Зі тєї одвічальної австро-польській президент міністрів. Тайний договір про події Галичини се горюча головня, яку кинено в краї, ясно забурено його внутрішній мир.

Гр. Менсдерфер прагтає президента міністрів, чи се правда, що він вообіяз заграницької державі подія краю. Коли так, то ніякий Австроїць не буде могти підірати такого шефа кабінету.

Д-р Думба висказує свою подіяку президента міністрів за його німецький курс.

Гр. Чернін заявляє, що не хотів забрати голосу та стонукали його до того кроївза кольського бесідника, яка містить закиди проти його особи. Коли в Пілаті панів принято холодна заяву президента міністрів, то не тому, що Німці в Пілаті панів незгідні з ним, а тому, що вони не вірять, що д-р Зайдер міг перевести те, що вообіцяє. В заграницькій подіїці йде держава німецьким курсом та у внутрішній премієр вистрічається з трудностями, які пора усунути. Між заграницькою держави є протиєвенством, тому що парламент не має під'єцької більшості. Тільки винутчене Галичини може змінити ті відносини. Німецький напрям австро-польської політики — однікою можливий, подіктованій географічним положенем консервії. Вона положена між Німеччиною і Балканом, а Німеччина не може без Балкан вести війну, відті спроваджує вона війська, війська, нафту, сировину. Невідмінність Австро-Угорщини, яка не

перевезла быти та транспорту до Німеччини, була былаю коаліції, але через те попалаби монархія у війну з Німеччиною. І коли коаліція переконадася, що діриєні П. виснажає розєдинати Австро-Угорщину і Німеччину тоді почула вона свою пропаганду, щоби зревольтувати поляркії. Славянські народи йдуть на руку сїї пропаганді і се утруднюють заграницької політику. Бо хот Німеччина й має довіру до наявнім австро-угорської заграницької політики, то не має іевності чи її керівнич з огляду на внутрішні відносини в державі мати ме силу до того, щоби свої наміри певести з діло.

Австро-польська розв'язка тільки за вгодою Берліна. Німці ніколи не згодяться із збільшеннем монархії, поки не будуть мати тога переконання, що монархія остане в трикінію зв'язі в Німеччину. Від середні еили, які включають такий трикіній союз, унеможливлюють також австро-польську розв'язку. І ніхто не скаже, щоб ідея осереднії Европи дала погодитися із славянськими замислами. Коли не знайдеться ся такої розв'язки польської справи, якби обнінала і західну Галичину то треба того жалувати. Певні відносини в парламенті настануть що йо тоді, коли в него вийдуть Поляки і Українці.

В посліднім часі бесідник став дуже скептичним що до австро-польської розв'язки. Нині він мавіть не вірить в неї, бо не рішлють про те він Поляки в Австро-Угорії ані Українці, тільки се, чи між Віднем і Берліном будуть утворені засадничі передузи, які є основою цілого ходу думок. Та хоч би і так сталося, то Поляки мусть ще чинило води влити до свого вина. Границь, про які вони ѹріють, не дістануть ніколи. Се докаже будучість. Прийде день, в якім панове Поляки стануть сиріївіші і будуть дуже тішити, вони зважати повстане одностайні польське королівство.

Закиди д-ра Старжинського неповні бесідних не допустив Поляці до військових переговорів в Берестю не стійні, бо се Росія не хотіла допустити польських заступників. Так само закиди — неповні бесідник не додержав обітниць, даних Полякам. Се неправда. Бесідник все стояв на тім становищі, що австро-польська розв'язка найліпша та бажав, щоби повстана Польща здібна де життя. Але інтерпретація, що Польща без цілі Холашини, тільки в II частину, не є здіба до життя є звісім дільнико.

Коли польський бесідник говорив про тайний договір, то про се гр. Чернін не може говорити, бо доказави, як мало польський бесідник орієнтується в справі. Коли в злуці з тим говорить д-р Старжинський про події Галичини, то се здається тільки сконструовані

злук бесідником і гр. Чернін просить його о більшій ясність і логічності. Передусім ще до компетенції. Се, чи Галичина має бути поділена, є внутрішньою справою, яка обходить парламент і австрійське правителство. А є становища австрійсько-німецького труду вразуміти, чому поділ Чехії є вказаний, а поділ Галичини ні.

Опісля бесідник обговорював справу мирного договору з Росією.

Гр. Пінінський заявляється за миром на основі поровуміння, хоч інші мир даліши, як коли-будь досі. Опісля обговорював опозиційне становище Поляків супроти експлуатального поділу Галичини.

Др Стажинський закидує гр. Чернінів, немов то він не додержав присяги, що давав: обітницю що до гранич нового Польського Королівства будуть словені.

Гр. Чернін відповідає на те, що досі ще не визначені гранич між Німеччиною і Польщою, та що в справі, про яку не рішає, не міг давати ніяких обітниць.

Слідуюче засідання завтра.

Українська заява

в Палаті послів.

(ТКБ). Відень, 18. липня 1918.

Сьогодні проходжуємо перше читання бюджетової пропозиції в сполучі з дебатами над наглими запитами.

Пос. Маркль відмінно між іншим заявляє, що правительство під натиском все-ніжчів висноводило Славян.

П. д-р Смотряка висказує невдоволення підведенням Славян, бо д-р Зайдлер як представник всенімецького напрямку виступає вороже проти підведення Славян.

П. Франта заявляє, що Славяне були хребтним стовпом, підставою держави, але зараз тільки кевадачність зі сторони правительства.

П. Голь критикує систему всеної гospodarki.

П. д-р Вісковський жалується на безправство, яке переважно в Чехах при поділі Чехії на округи і на переслідування славянських братів на Угорщині.

Пос. Петрушевич заявив: Колиб новому правительству мало відатися повідомлення Поляків, то Українці передуть до нафострішої опозиції. Експлуатальна діяльність д-ра Зайдлера мусить зрадити Українців не наслідком сильного, що вони стали б під польським диктатором, тільки тому, що се рівнобояє настільки перед польською системою. Про згаданий тайний договір берестейський Українці нічого не знають. Барочін є єдине уявлення про них засіді об'єктивні, бо вони охрюють свої домагання не на договір, тільки на честь держави. Українці при неамінних відносинах голосуватимуть за бюджетом.

АНАТЕМА.

Для 10-го липня відбулась на цвинтарі Софійського Собору урочиста панихида по рабу Божому гетьманові Іванові, в перший, може — при найкращі прилюдно — раз після великої трагедії українського народу під Полтавою та трагічної смерті головного діяча й на чужині, в Белезерах. Більш двохсот, ражів на Україні, примиусом спрямлювались урочисті мажебні з підакою за те, що разом з козацькими трупами було заслано в мигли під Полтавою воюю Українці, що силою зітрошили, дужківства та підкупу, а на полях Полтави й силою збройною — ідеї московського централізму на довгі час перемогла ідею державно-політичного, а разом з тим і культурного саморозвитку українського народу. Заякіль плач — сміх, заміць суму — здій редощі неможливі, замісць «вітної пам'яті» р. В. гетьманові Іванові та вони на полі Полтавськім за Україну життя своє положили, та сумного панихида тривалу — місяців два, «благочестивішому самодержаві» і радісній трохион великоцій; замісць благословення та вдячності нації та тому, що будував та обдаровував храми Божі й монастирі на Україні, — анатема Йому в са-мім серці України, у срібній Софії... Коли ж і як саме вперше проголошено туju анатему?

Але чогось українцеві страшно разогортати книгу історії, страшно і сородно. Бе ту анатему, хо і в наказу Петрового, проголошено устами українців...

Те, що сталося у Глухові; в потім і в Москві, після перемоги Петра над Іваном, соромом покривши обличчя наші... Українці з вищих кол

Наступником Зайдлера гр. Меран?

ВІДЕЛЬ, 18. липня. В політичних кругах обговорюють зустріч, поширену сьогодня в посолських кругах, що великий намісник Тиролю граф Меран має бути іменованім представником міністрів на місце д-ра Зайдлера. На всякий випадок є факт, що граф Меран мав сьогодні розмову з різними особами. Міністерська кріза могла стати актуальну що його протягом слідуєго тижня, бо дотепер відложене в парламенті зовсім не ясне.

Кадети на Україні.

«Відродження» доносить 14. с. м.:
Всі приватні повідомлення про від'їзд в Київ П. Н. Мілюкова в ріжні міста неправдиві.

Російська монархічна агітація в Київі.

Львів, 19. липня 1918.

Київське «Відродження» принесло у вступіві статті числа в 14. с. м. такі уваги:

Останніми часами ведеться в нашій столиці російська монархічна агітація.

В українських київських соборах правиться молебні „відрадів помазанника Божія Ніколая II“, намагаються організувати „рестні зіди“, які з набожністю і релігійністю не мають нічого спільнога — по церквах імточують динатичний імн „Боже, цар храни!“.

На останній сесії всеукраїнського церковного собору превалено ідею автокефалії церкви, віддавши духовне ванування над українським народом московському патріархату.

Хто зна, чи іменно монархічний „всеросійський“ рух на Україні, який підносить голову, не дістав благословенства з Москвою, від „Мого святості“.

Опір духовництва над підкепуванням української самостійності вражають також „артисти“, які приходять з Москви і Петербургу, де упідартистична культура. По всіх „Varieté“, „Гротесках“, „Мініятурах“, „Фарсах“ світають ся з боку тих дешевських „артистів“, всеросійських патріотів куласти і виглядають на моноліти монархічного „всеросійського“ амісту, побіч куласти і макоші, в яких аж кишить від виражено грубой, несприкritoї кернографії.

Монархічні демонстрації по всіх „кабаре“, „зфе шантанах“ і „Varietec“ подали собі руки, щоб розслідити здорову ідею самовизначення народу і, лівлячись в цього погляду, ця діяльність темних сил серед найтемнішої групи дрібномішані злочином проти Української держави.

Цьому рухові за „єдину і неділімую“ російську монархію, яка існує вже в фантастичних видумках усіх „последніх“ і „срочних“ ізвестій, старається надати ідеологічний підклад московська преса на Україні, поки що бе-

зупішно. „Русский Голосъ“ в кожній числі та роччі про необхідність реставрації „єдиної і неділімої I, дякуючи тільки бракові паперу, і газети, а також і „Кіевская Міська“, не можуть більш грунтово розвивати свої протидержавні думки.

Та вже в тім напрямі іде підготовка. „Общеросій“ задумують видавати товстий журнал під назвою „Родна Земля“. В проєкти цього видавництва, яке має появитись на сайті в кінці серії, або з початком вересня чи таємо їх політичну платформу, яка полягає: „На обстоюванні державної і господарської злукінії Росії, як необхіднішої передумової не тільки нашого національного, але і загальнолюдського поступу, як задатку постійного міжнародного миру і наступаючого триумфу демократії і соціалізму“.

В двох других точках платформи говориться ще й про „Всеросійську Республіку“ про „оборону інтересів і прав трудових класів“, — але це не основне, а головною являється її перша точка, звернена проти самої Української держави.

Треба дивуватись нахабству цих деброда-б'єднителів. Інтересно, чи повозила б, як приклад, Норвегія, країна безумовно поступала на агітацію за „державну і господарську злуку з Швецією“, і чи не зважала б таку агітацію за державну зраду, коли її ведуть громади держави, а коли чужинці, то чи не уважала б із зашкідливих чужинців і не висилала за кордон.

Паневе, які хотути підкорювати повагу Українській державі, певні над тим застановитись...

Український народ — народ суверенітії не дозволяє на насміхи і глувування над собою, над свою державною водою. Коли хочуть дебродаї видавати журнали з такими тенденціями, нехай ідуть до Москви під опіку „создіві“, український народ готов зложитись і не каштити дороги“.

важче картина не викликає. Зробили це чужі люде, і зробили те, що вважали робити некультурні переможці над своїми ворогами. Але як поставились до цього українські ходи того часу? Одні мовчали, бо щось говорити було дуже небезпечно, а інші ще й од себе дедали, і додавали як раз ті, кому це і якому разі не личило...

11. листопаду, чи то з наказу Петрового, чи своєю охотою, приїздять до Глухова ієрополит Київський Іосаф Кроковський та єпископ Переяславський Захарія Корнилович. 12. листопаду в Троїцькій церкві, де присягає гетьман, буде відправлено службу Божу, а згодом урочистого молебен, по цьому ж проголошено знатену та вічне проклятиї „вору і зрадників“ Мазепі, а ногородські протези Афанасій Заруцький виступив ще й з казанню, у якій доводив справедливість цього прокляття.

Тут теж несебійслесь без церемонії, які країне не бачили очі сучасників, картина якої дійшов не дійшов до тих іх нащадків, що не втратили сумління та відності червоної сарому. І справді червона фарба сарому вже раз заливає лиця читача.. У саму церкву вже сене будо портрета Мазепи. Митрополит Іосаф своїм святительським межлом ударив портрета в груди, з духовством, обернувшись сім'ю до портрета, співадо: „анатема, анатема, анатема“. Навряд, чи з наказу, зитрофолит вже на себе родю, яку аж страшно назвати відомим ім'ям!

У Москві теж таки наш земляк Стефік Яворський, блюститель патріаршого крестодолюстів, відмінав що глуховську анатему. В Ульїнському Соборі з усієї цього владики продули на вікна зафіксовані слова: „нам, зібраним в

